

Nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego

Opracowanie: Elżbieta Bukowiecka-Górny

Podstawa prawna

- Ustawa – Prawo Oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59 z dnia 2017.01.11)
- Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawności intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z dnia 24 lutego 2017 r., poz. 356)

Zgodnie z zapisem Ustawy Prawo Oświatowe – art. 13. ust. 1 przedszkola publiczne, przedszkola (niepubliczne i inne formy wychowania przedszkolnego), pełnią wobec dziecka funkcje opiekuńcze, wychowawcze i kształcące, a praca wychowawczo-dydaktyczna i opiekuńcza realizowana jest na podstawie programu wychowania przedszkolnego uwzględniającego podstawę programową. Tę nową podstawę programową w dniu 14 lutego 2017 r. podpisała Minister Edukacji Narodowej. Rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej obowiązuje z dniem 1 września 2017 r.

Nowa podstawa programowa zamiast dotychczasowych dwunastu celów wychowania przedszkolnego, wskazuje jeden główny cel, którym jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to polegać ma na odpowiedniej organizacji procesu opieki, wychowania i nauczania – uczenia się, w którym umożliwimy dziecku rozwój aktywności na drodze istotnych wartości jakimi są: prawda, dobro i piękno.

Tak określony cel wychowania przedszkolnego podkreśla podmiotowość dziecka w procesie edukacji, a podejmowane działania wspierające jego rozwój mają w efekcie umożliwić osiągnięcie dojrzałości do podjęcia nauki w szkole podstawowej. Dojrzałe do szkoły dziecko (definicja prof. M. Przetacznik-Gierowskiej oraz dr Grażyny Makiełło-Jarży), to dziecko dostatecznie rozwinięte fizycznie i ruchowo, zwłaszcza w zakresie precyzyjnych ruchów rąk i palców, posiadające orientację w otoczeniu oraz określony zasób wiedzy ogólnej o świecie, posiadające na tyle rozwinięte zdolności komunikacyjne, by porozumiewać się w sposób zrozumiały dla rozmówcy. By osiągnąć zakładany cel, czyli aby umożliwić odpowiednie wsparcie w rozwoju dla każdego dziecka objętego edukacją przedszkolną, należy zrealizować zadania określone w podstawie programowej. Za ich realizację odpowiedzialni są nauczyciele wychowania przedszkolnego oraz dyrektorzy przedszkoli. Realizacja zadań profilaktyczno-wychowawczych przedszkola określonych w podstawie

programowej powinna uwzględniać zalecane sposoby i warunki jej realizacji, czyli np. odbywać się za pomocą odpowiednio zorganizowanych zajęć kierowanych i niekierowanych, odpowiednio dobranych form, metod i środków dydaktycznych, w tym zajęć organizowanych na świeżym powietrzu, które powinny być elementem codziennej pracy z dzieckiem w każdej grupie wiekowej. Niemniej jednak ważna w realizacji zadań przedszkola jest twórcza organizacja przestrzeni rozwoju dziecka, włączająca do zabaw i doświadczeń przedszkolnych potencjał tkwiący w dzieciach oraz ich zaniepokojenie elementami otoczenia. Czas w przedszkolu wypełniony zabawą, nauką i wypoczynkiem w przedszkolu oparty powinien być na takim rytmie dnia, który da dziecku poczucie bezpieczeństwa i spokoju oraz pozwoli na stopniowe zrozumienie pojęcia czasu i organizacji zapewniając mu zdrowy rozwój. Ważnym zadaniem nauczycieli przedszkola jest wyrabianie u dzieci stosownych nawyków ruchowych, które są niezbędne do rozpoczęcia nauki w szkole. Nauczyciele zobowiązani są do systematycznego informowania rodziców o postępach w rozwoju dziecka, opracowują diagnozę dojrzałości szkolnej dla tych dzieci, które w danym roku rozpoczną naukę w szkole oraz zachęcają rodziców do współpracy w realizacji programu wychowania przedszkolnego. Skuteczność procesu wychowania przedszkolnego uzależniona jest od celowych i spójnych działań przedszkola na rzecz wspierania rozwoju dziecka, realizowanych w codziennej pracy w oparciu o treści podstawy programowej wychowania przedszkolnego. Działania te zostały określone 17 zadaniami:

1. „Wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez fachową organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju” – to jedno z podstawowych zadań wychowania przedszkolnego.
2. „Tworzenie warunków umożliwiających dzieciom swobodny rozwój, zabawę i odpoczynek w poczuciu bezpieczeństwa”.
3. „Wspierania aktywności dziecka, podnoszącej poziom integracji sensorycznej i umiejętności korzystania z rozwijających się procesów poznawczych”.
4. „Zapewnienie prawidłowej organizacji warunków sprzyjających nabywaniu przez dzieci doświadczeń umożliwiających im ciągłość procesów adaptacji oraz udzielanie pomocy dzieciom rozwijającym się w sposób nieharmonijny, wolniejszy lub przyspieszony”.
5. „Wspieranie samodzielnej dziecięcej eksploracji świata, dobór treści adekwatnych do poziomu rozwoju dziecka, jego możliwości percepcyjnych, wyobrażeń i rozumowania z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i zainteresowań”.
6. „Wzmacnianie poczucia wartości, umożliwienie rozwoju indywidualności i oryginalności dziecka oraz rozwijanie potrzeby tworzenia relacji osobowych i uczestnictwa w grupie”.

7. „Tworzenie sytuacji, które sprzyjają rozwojowi nawyków i zachowań prowadzących do samodzielności, dbania o zdrowie i sprawność ruchową i bezpieczeństwo, w tym bezpieczeństwo w ruchu drogowym”.
8. „Przygotowanie dziecka do rozumienia własnych emocji i emocji innych, uczuć własnych i innych ludzi oraz dbanie o zdrowie psychiczne, realizowane m.in. z wykorzystaniem naturalnych sytuacji, pojawiających się w przedszkolu oraz sytuacji zadaniowych uwzględniających treści adekwatne do intelektualnych możliwości i oczekiwań rozwojowych dzieci”.
9. „Tworzenie sytuacji edukacyjnych, które budować będą wrażliwość estetyczną dziecka, w odniesieniu do wielu sfer aktywności człowieka tj. do mowy, zachowania ruchu, środowiska, ubioru, muzyki, tańca, śpiewu, teatru i plastyki”.
10. „Tworzenie warunków pozwalających na bezpieczną, samodzielną eksplorację otaczającej przyrody, stymulujących rozwój wrażliwości umożliwiających poznanie wartości oraz norm odnoszących się do środowiska przyrodniczego, adekwatnych do etapu rozwoju dziecka”.
11. „Tworzenie warunków umożliwiających bezpieczną, samodzielną eksplorację elementów techniki w otoczeniu, konstruowania, majsterkowania, planowania i podejmowania intencjonalnego działania i prezentowania wytworów własnej pracy”.
12. „Współdziałanie z rodzicami, z różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka”.
13. „Kreowanie wspólne z wymienionymi podmiotami sytuacji prowadzących do poznania przez dziecko wartości i norm społecznych, których źródłem jest rodzina, grupa przedszkolna, inne dorosłe osoby, w tym osoby starsze oraz rozwijanie zachowań wynikających z wartości możliwych do zrozumienia na tym etapie rozwoju”.
14. „Systematyczne uzupełnianie realizowanych treści wychowawczych o nowe zagadnienia, wynikające z pojawienia się w otoczeniu dziecka zmian i zjawisk istotnych dla jego bezpieczeństwa i harmonijnego rozwoju – za zgodą rodziców”.
15. „Systematyczne wspieranie rozwoju mechanizmów uczenia się dziecka, prowadzące do osiągnięcia przez nie poziomu umożliwiającego podjęcie nauki w szkole”.
16. „Organizowanie zajęć – zgodnie z potrzebami – umożliwiający dziecku poznanie kultury i języka mniejszości narodowej lub etnicznej lub języka regionalnego”.
17. „Tworzenie sytuacji edukacyjnych sprzyjających budowaniu zainteresowania dziecka językiem obcym nowożytnym, chęci poznawania innych kultur”.

Nowa podstawa programowa określa, że przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym nie dotyczy dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawności sprzężone, jeżeli jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub

znacznym lub jeżeli z indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego wynika brak możliwości realizacji takiego przygotowania ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka.

EFEKTY REALIZACJI ZADAŃ PRZEDSZKOLA W POSTACI CELÓW DO OSIĄGNIĘCIA PRZEZ DZIECI KOŃCZĄCE WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Poprzednia podstawa programowa wychowania przedszkolnego opisywała proces wspomagania rozwoju i edukacji dziecka objętego wychowaniem przedszkolnym, wymieniając cele wychowania przedszkolnego, realizowane w określonych 17 obszarach działalności edukacyjnej przedszkola. W każdym z obszarów podane były umiejętności i wiadomości, którymi dzieci kończące wychowanie przedszkolne powinny się wykazywać.

Nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego wskazuje efekty realizacji zadań przedszkola w postaci celów do osiągnięcia przez dzieci kończące wychowanie przedszkolne. Cele te ujmują w 4 integralnych obszarach: fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym, które zawierają wszystkie zakładane umiejętności i wiadomości dzieci kończących wychowanie przedszkolne. Taki zapis efektów rozwojowych uzyskanych przez dziecko może służyć nauczycielowi do opisu jego osiągnięć na zakończenie edukacji przedszkolnej. W porównaniu z poprzednią, nowa podstawa rozszerza zakres umiejętności dziecka kończącego przedszkole w określonych obszarach rozwojowych, np. w obszarze poznawczym dodano takie umiejętności jak: wykonuje własne eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom, nazywa je, tworzy żarty językowe i sytuacyjne, uważnie słucha i nadaje znaczenie swym doświadczeniom(6); rozpoznaje litery, którymi jest zainteresowane na skutek zabawy i spontanicznych odkryć, odczytuje krótkie wyrazy utworzone z poznanych liter w formie napisów drukowanych dotyczące treści znajdujących zastosowanie w codziennej aktywności (4).

Zestawienie różnic efektów rozwojowych uzyskanych przez dziecko zostało przedstawione w materiale szkoleniowym (prezentacji) na temat nowej podstawy programowej.

Zgodnie z zapisami nowej podstawy programowej dziecko, kończące wychowanie przedszkolne, to dziecko przygotowane do nauki w szkole podstawowej, czyli w **fizycznym obszarze rozwoju** posługuje się następującymi sprawnościami i umiejętnościami:

1. Zgłasza potrzeby fizjologiczne, samodzielnie wykonuje podstawowe czynności higieniczne (np. mycie rąk i innych części ciała, posługuje się chusteczką do nosa).
2. Wykonuje czynności samoobsługowe: ubiera się i rozbiera, w tym czynności precyzyjne np. zapinanie guzików, wiązanie sznurowadeł.
3. Spożywa posiłki z użyciem sztućców, nakrywa do stołu i sprząta po posiłku.
4. Komunikuje potrzebę ruchu, odpoczynku itp.
5. Uczestniczy w zabawach ruchowych, w tym rytmicznych, muzycznych, naśladowczych, z przyborami lub bez nich: wykonuje różne formy ruchu: bieżne, skoczne,

z czworakowaniem, rzutne (np. dziecko biega, skacze, przeskakuje i przechodzi przez przeszkody, stoi na jednej nodze, czołga się, wiruje, chodzi na palcach, piętach, zewnętrznych i wewnętrznych krawędziach stóp, tańczy stosując kroki naprzemienne, dostawne, cwałuje, toczy piłkę, rzuca, dźwiga, podnosi, odbija piłkę).

6. Inicjuje zabawy konstrukcyjne, majsterkuje, buduje, wykorzystując zabawki, materiały użytkowe, w tym materiał naturalny.

7. Wykonuje czynności takie jak: sprzątanie, pakowanie, trzymanie dużych przedmiotów jedną ręką i oburącz, małych przedmiotów z wykorzystaniem odpowiednio ukształtowanych chwytów dłoni, używa chwytu pisarskiego podczas rysowania, kreślenia i pierwszych prób pisania.

8. Wykonuje podstawowe ćwiczenia kształtujące nawyk utrzymania prawidłowej postawy ciała.

9. Wykazuje sprawność ciała i koordynację (wzrokowo-ruchowo- słuchowo-przestrzenną) w stopniu pozwalającym na rozpoczęcie systematycznej nauki czynności złożonych takich jak czytanie i pisanie.

W emocjonalnym obszarze rozwoju posługuje się także następującymi sprawnościami i umiejętnościami:

1. Rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje, próbuje radzić sobie z ich przeżywaniem.

2. Szanuje emocje swoje i innych osób.

3. Przeżywa emocje w sposób umożliwiający mu adaptację w nowym otoczeniu, np. w nowej grupie dzieci, nowej grupie starszych dzieci, a także w nowej grupie dzieci i osób dorosłych.

4. Przedstawia swoje emocje i uczucia, używając charakterystycznych dla dziecka form wyrazu.

5. Rozstaje się z rodzicami bez lęku, ma świadomość, że rozstanie takie bywa dłuższe lub krótsze.

6. Rozróżnia emocje i uczucia przyjemne i nieprzyjemne, ma świadomość, że odczuwają i przeżywają je wszyscy ludzie.

7. Szuka wsparcia w sytuacjach trudnych dla niego emocjonalnie; wdraża swoje własne strategie, wspierane przez osoby dorosłe lub rówieśników.

8. Zauważa, że nie wszystkie przeżywane emocje i uczucia mogą być podstawą do podejmowania natychmiastowego działania, panuje nad nieprzyjemną emocją, np. podczas czekania na własną kolej w zabawie lub innej sytuacji.

9. Wczuwa się w emocje i uczucia osób z najbliższego otoczenia.

10. Dostrzega, że zwierzęta posiadają zdolność odczuwania, przejawia w stosunku do nich życzliwość i troskę.

11. Dostrzega emocjonalną wartość otoczenia przyrodniczego jako źródła satysfakcji estetycznej.

W społecznym obszarze rozwoju posługuje się następującymi sprawnościami i umiejętnościami:

1. Przejawia poczucie własnej wartości jako osoby, wyraża szacunek wobec innych osób i przestrzegając tych wartości, nawiązuje relacje rówieśnicze.
2. Odczuwa i wyjaśnia swoją przynależność do rodziny, narodu, grupy przedszkolnej, grupy chłopców, grupy dziewczynek oraz innych grup, np. grupy teatralnej, grupy sportowej.
3. Posługuje się swoim imieniem, nazwiskiem, adresem.
4. Używa zwrotów grzecznościowych podczas powitania, pożegnania, sytuacji wymagającej przeproszenia i przyjęcia konsekwencji swojego zachowania.
5. Ocenia swoje zachowanie w kontekście podjętych czynności i zadań oraz przyjętych norm grupowych; przyjmuje, respektuje i tworzy zasady zabawy w grupie, współdziała z dziećmi w zabawie, pracach użytecznych, podczas odpoczynku.
6. Nazywa i rozpoznaje wartości związane z umiejętnościami i zachowaniami społecznymi, np. szacunek do dzieci i dorosłych, szacunek do ojczyzny, życzliwość okazywana dzieciom i dorosłym – obowiązkowość, przyjaźń, radość.
7. Respektuje prawa i obowiązki swoje oraz innych osób, zwracając uwagę na ich indywidualne potrzeby.
8. Obdarza uwagę inne dzieci i osoby dorosłe.
9. Komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi, wykorzystując komunikaty werbalne i pozawerbalne; wyraża swoje oczekiwania społeczne wobec innego dziecka, grupy.

W poznawczym obszarze rozwoju posługuje się następującymi sprawnościami umiejętnościami i wiedzą:

1. Wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą komunikatów pozawerbalnych: tańca, intencjonalnego ruchu, gestów, impresji plastycznych, technicznych, teatralnych, mimicznych, konstrukcji i modeli z tworzyw i materiału naturalnego.
2. Wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą języka mówionego, posługuje się językiem polskim w mowie zrozumiałej dla dzieci i osób dorosłych, mówi płynnie, wyraźnie, rytmicznie, poprawnie wypowiada ciche i głośne dźwięki mowy, rozdziela głoski na początku i końcu w wybranych prostych fonetycznie słowach.
3. Odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych.
4. Rozpoznaje litery, którymi jest zainteresowane na skutek zabawy i spontanicznych odkryć, odczytuje krótkie wyrazy utworzone z poznanych liter w formie napisów drukowanych dotyczące treści znajdujących zastosowanie w codziennej aktywności.
5. Odpowiada na pytania, opowiada o zdarzeniach z przedszkola, objaśnia kolejność zdarzeń w prostych historyjkach obrazkowych, układa historyjki obrazkowe, recytuje wierszyki, układa i rozwiązuje zagadki.
6. Wykonuje własne eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom, nazywa je, tworzy żarty językowe i sytuacyjne, uważnie słucha i nadaje znaczenie swym doświadczeniom.

7. Eksperymentuje rytmem, głosem, dźwiękami i ruchem, rozwijając swoją wyobraźnię muzyczną; słucha, odtwarza i tworzy muzykę, śpiewa piosenki, porusza się przy muzyce i do muzyki, dostrzega zmiany charakteru muzyki, np. dynamiki, tempa i wysokości dźwięku oraz wyraża ją ruchem, reaguje na sygnały, muzykuje z użyciem instrumentów oraz innych źródeł dźwięku; śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym muzykowaniu; wyraża emocje i zjawiska pozamuzyczne różnymi środkami aktywności muzycznej; aktywnie słucha muzyki; wykonuje lub rozpoznaje melodie, piosenki i pieśni, np. ważne dla wszystkich dzieci w przedszkolu, np. hymn przedszkola, charakterystyczne dla uroczystości narodowych (hymn narodowy), potrzebne do organizacji uroczystości np. Dnia Babci i Dziadka, święta przedszkolaka (piosenki okazjonalne) i inne; w skupieniu słucha muzyki.

8. Wykonuje własne eksperymenty graficzne farbą, kredką, ołówkiem, mazakiem itp., tworzy proste i złożone znaki, nadając im znaczenie, odkrywa w nich fragmenty wybranych liter, cyfr, kreśli wybrane litery i cyfry na gładkiej kartce papieru, wyjaśnia sposób powstania wykreślonych, narysowanych lub zapisanych kształtów, przetwarza obraz ruchowy na graficzny i odwrotnie, samodzielnie planuje ruch przed zapisaniem, np. znaku graficznego, litery i innych w przestrzeni sieci kwadratowej lub liniatury, określa kierunki i miejsca na kartce papieru.

9. Czyta obrazy, wyodrębnia i nazywa ich elementy, nazywa symbole i znaki znajdujące się w otoczeniu, wyjaśnia ich znaczenie.

10. Wymienia nazwę swojego kraju i jego stolicy, rozpoznaje symbole narodowe (godło, flaga, hymn), nazywa wybrane symbole związane z regionami Polski ukryte w podaniach, przysłowia, legendach, bajkach, np. o smoku wawelskim, orientuje się, że Polska jest jednym z krajów Unii Europejskiej.

11. Wyraża ekspresję twórczą podczas czynności konstrukcyjnych i zabawy, zagospodarowuje przestrzeń, nadając znaczenie umieszczonym w niej przedmiotom, określa ich położenie, liczbę, kształt, wielkość, ciężar, porównuje przedmioty w swoim otoczeniu z uwagi na wybraną cechę.

12. Klasyfikuje przedmioty według: wielkości, kształtu, koloru, przeznaczenia, układa przedmioty w grupy, szeregi, rytmy, odtwarza układy przedmiotów i tworzy własne, nadając im znaczenie, rozróżnia podstawowe figury geometryczne (koło, kwadrat, trójkąt, prostokąt).

13. Eksperymentuje, szacuje, przewiduje, dokonuje pomiaru długości przedmiotów, wykorzystując np. dłoń, stopę, but.

14. Określa kierunki i ustala położenie przedmiotów w stosunku do własnej osoby, a także w stosunku do innych przedmiotów, rozróżnia stronę lewą i prawą.

15. Przelicza elementy zbiorów w czasie zabawy, prac porządkowych, ćwiczeń i wykonywania innych czynności, posługuje się liczebnikami głównymi i porządkowymi, rozpoznaje cyfry oznaczające liczby od 0 do 10, eksperymentuje z tworzeniem kolejnych liczb, wykonuje dodawanie i odejmowanie w sytuacji użytkowej, liczy obiekty, odróżnia liczenie błędne od poprawnego.

16. Posługuje się w zabawie i w trakcie wykonywania innych czynności pojęciami dotyczącymi następstwa czasu np. wczoraj, dzisiaj, jutro, rano, wieczorem, w tym nazwami pór roku, nazwami dni tygodnia i miesięcy.

17. Rozpoznaje modele monet i banknotów o niskich nominałach, porządkuje je, rozumie, do czego służą pieniądze w gospodarstwie domowym.

18. Posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych, np. tęcza, deszcz, burza, opadanie liści z drzew, sezonowa wędrówka ptaków, kwitnienie drzew, zamarzanie wody, dotyczącymi życia zwierząt, roślin, ludzi w środowisku przyrodniczym, korzystania z dóbr przyrody, np. grzybów, owoców, ziół.

19. Podejmuje samodzielną aktywność poznawczą np. oglądanie książek, zagospodarowywanie przestrzeni własnymi pomysłami konstrukcyjnymi, korzystanie z nowoczesnej technologii itd.

20. Wskazuje zawody wykonywane przez rodziców i osoby z najbliższego otoczenia, wyjaśnia, czym zajmuje się osoba wykonująca dany zawód.

21. Rozumie bardzo proste polecenia w języku obcym nowożytnym i reaguje na nie; uczestniczy w zabawach, np. muzycznych, ruchowych, plastycznych, konstrukcyjnych, teatralnych; używa wyrazów i zwrotów mających znaczenie dla danej zabawy lub innych podejmowanych czynności; powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki w grupie; rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych, gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami.

22. Reaguje na proste polecenie w języku mniejszości narodowej lub etnicznej, używa wyrazów i zwrotów mających znaczenie w zabawie i innych podejmowanych czynnościach: powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki; rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych wspieranych np. obrazkiem, rekwizytem, gestem; zna godło (symbol) swojej wspólnoty narodowej lub etnicznej.

23. Reaguje na proste polecenie w języku regionalnym – kaszubskim, używa wyrazów i zwrotów mających znaczenie w zabawie i innych podejmowanych czynnościach: powtarza rymowanki i proste wierszyki, śpiewa piosenki; rozumie ogólny sens krótkich historyjek opowiadanych lub czytanych wspieranych np. obrazkiem, rekwizytem, gestem, zna godło (symbol) swojej wspólnoty regionalnej – kaszubskiej.

ZALECANE WARUNKI I SPOSÓB REALIZACJI PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Nowa podstawa programowa podobnie jak poprzednia określa również warunki i sposób realizacji zadań. Brak w niej wskazówek rozliczania zalecanych proporcji zagospodarowania czasu przebywania w przedszkolu lub w innej formie wychowania przedszkolnego. Nowa podstawa szczególną rolę przypisuje samodzielnej zabawie dziecka. Rytm dnia (w poprzedniej Ramowej rozkład dnia), uwzględniać ma funkcję opiekuńczą, wychowawczą i dydaktyczną przedszkola. Wymienione w podstawie warunki realizacji podstawy mają postać wskazówek dotyczących sposobu prowadzenia zajęć z dziećmi. Warto zwrócić uwagę na:

1. Dostosowanie zajęć do rytmu dnia, poprzez odpowiednie ułożenie proporcji zajęć przedszkolnych, stanowiących części składowe realizacji programu wychowania przedszkolnego.
2. Uszanowanie typowych dla wieku dziecięcego potrzeb rozwojowych oraz uwzględnianie możliwości dzieci przy organizowaniu zajęć.
3. Wykorzystanie zabawy przy nabywaniu umiejętności szkolnych: czytania, pisania, liczenia – zgodnie z fizjologią pojawiania się tych procesów – litery drukowane.
4. Obowiązek badania, diagnozowania i obserwowania dzieci i systematyczne informowanie rodziców o postępach w rozwoju dziecka.
5. Budowanie dojrzałości szkolnej - Dojrzałość szkolna (Informacja druk MEN – zał. 70) dla dzieci, które w danym roku mają rozpocząć naukę w szkole.
6. Obowiązek twórczego organizowania przestrzeni rozwoju poprzez np. odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni, w której poruszają się dzieci – kąciki zainteresowań: stałe i czasowe.
7. Współpracę z rodzicami w realizacji programu wychowania przedszkolnego.
8. Znaczenie wielozmysłowego poznawania świata, rytmiki i gimnastyki.
9. Zasady przygotowania dziecka do posługiwania się językiem obcym nowożytnym.
10. Umożliwienie dzieciom korzystania z zabawek bez nieuzasadnionych ograniczeń czasowych.
11. Organizowanie miejsc wypoczynku dla dzieci.
12. Naukę prawidłowego i zdrowego spożywania posiłków.
13. Podejmowanie przez dzieci czynności użytecznych, jak prace porządkowe po posiłkach czy zabawie.

Nowa podstawa programowa zaleca:

1. Obowiązek organizowania przez nauczycieli przedszkola zajęć wspierających rozwój dziecka, wykorzystując w tym celu każdą sytuację i moment pobytu dziecka w przedszkolu. Wszystkie nabywane przez dziecko doświadczenia powinny być efektem realizacji programu wychowania przedszkolnego, czyli wynikać z organizacji pracy przedszkola. Nauczyciele mają organizować zajęcia kierowane i niekierowane. Jednakowo ważne są zajęcia kierowane jak i czas spożywania posiłków, czas przeznaczony na odpoczynek oraz charakter tego odpoczynku, uroczystości przedszkolne, wycieczki, ale także ubieranie, rozbieranie. Bardzo ważna jest także samodzielna zabawa.
2. Naturalne obszary rozwoju dziecka przedstawione w podstawie programowej wskazują na konieczność uszanowania typowych dla tego okresu potrzeb rozwojowych, związanych przede wszystkim z doskonaleniem motoryki i zaspokojeniem potrzeby ruchu, których spełnieniem powinna stać się zarówno dobrze zorganizowana zabawa, w budynku przedszkola, czy na świeżym powietrzu. Organizacja zajęć na świeżym powietrzu powinna być elementem codziennej pracy z dzieckiem w każdej grupie wiekowej.
3. Kierowane zajęcia organizowane przez nauczycieli uwzględniają możliwości rozwojowe dzieci, ich oczekiwania poznawcze i potrzeby wyrażania swoich stanów emocjonalnych,

komunikacji oraz chęci zabawy. Nauczyciele wykorzystują każdą naturalnie pojawiającą się sytuację edukacyjną prowadzącą do osiągnięcia dojrzałości szkolnej. Sytuacje edukacyjne wywołane np. oczekiwaniem poznania liter skutkują zabawami w ich rozpoznawaniu. Jeżeli dzieci w sposób naturalny są zainteresowane zabawami prowadzącymi do ćwiczeń czynności złożonych, takich jak liczenie, czytanie, a nawet pisanie, nauczyciel przygotowuje dzieci do wykonywania tychże czynności zgodnie z fizjologią i naturą pojawiania się tychże procesów.

4. Dziecko w przedszkolu poznaje alfabet liter drukowanych poprzez zabawę. Zabawa rozwija w dziecku oczekiwania poznawcze w tym zakresie i jest najlepszym rozwiązaniem metodycznym, które sprzyja jego rozwojowi. Zabawy przygotowujące do nauki pisania liter prowadzić powinny jedynie do optymalizacji napięcia mięśniowego, ćwiczeń planowania ruchu przy kreśleniu znaków o charakterze literopodobnym, ćwiczeń czytania liniatury, wodzenia po śladzie i zapisu wybranego znaku graficznego. W trakcie wychowania przedszkolnego dziecko nie uczy się czynności złożonych z udziałem całej grupy, lecz przygotowuje się do nauki czytania i pisania oraz uczestniczy w procesie alfabetyzacji.

5. Obowiązkiem nauczycieli jest diagnoza i obserwacja dzieci oraz twórcza organizacja przestrzeni ich rozwoju, włączająca do zabaw i doświadczeń przedszkolnych potencjał tkwiący w dzieciach oraz ich zaciekawienie elementami otoczenia.

6. Współczesny przedszkolak funkcjonuje w dynamicznym, szybko zmieniającym się otoczeniu, stąd przedszkole powinno stać się miejscem, w którym dziecko otrzyma pomoc w jego rozumieniu.

7. Organizacja zabawy, nauki i wypoczynku w przedszkolu oparta jest na rytmie dnia, czyli powtarzających się systematycznie fazach, które pozwalają dziecku na stopniowe zrozumienie pojęcia czasu i organizacji oraz dają poczucie bezpieczeństwa i spokoju, zapewniając mu zdrowy rozwój.

8. Pobyt w przedszkolu jest czasem wypełnionym zabawą, która pod okiem specjalistów tworzy pole doświadczeń rozwojowych budujących dojrzałość szkolną. Nauczyciele zwracają uwagę na konieczność tworzenia stosownych nawyków ruchowych u dzieci, które będą niezbędne, aby rozpocząć naukę w szkole, a także na rolę poznawania wielozmysłowego. Szczególne znaczenie dla budowy dojrzałości szkolnej mają zajęcia rytmiki, które powinny być prowadzone w każdej grupie wiekowej oraz gimnastyki, ze szczególnym uwzględnieniem ćwiczeń zapobiegających wadom postawy.

9. Nauczyciele systematycznie informują rodziców o postępach w rozwoju ich dziecka, zachęcają do współpracy w realizacji programu wychowania przedszkolnego oraz opracowują diagnozę dojrzałości szkolnej dla tych dzieci, które w danym roku mają rozpocząć naukę w szkole.

10. Przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym powinno być włączone w różne działania realizowane w ramach programu wychowania przedszkolnego i powinno odbywać się przede wszystkim w formie zabawy. Należy stworzyć warunki umożliwiające dzieciom osłuchanie się z językiem obcym w różnych sytuacjach życia codziennego. Może to zostać zrealizowane m.in. poprzez kierowanie do dzieci bardzo prostych poleceń w języku obcym w toku różnych zajęć i zabaw, wspólną lekturę książeczek

dla dzieci w języku obcym, włączanie do zajęć rymowanek, prostych wierszyków, piosenek oraz materiałów audiowizualnych w języku obcym. Nauczyciel prowadzący zajęcia z dziećmi powinien wykorzystać naturalne sytuacje wynikające ze swobodnej zabawy dzieci, aby powtórzyć lub zastosować w dalszej zabawie poznane przez dzieci słowa lub zwroty.

Dokonując wyboru języka obcego nowożytnego, do posługiwania się którym będą przygotowywane dzieci uczęszczające do przedszkola lub innej formy wychowania przedszkolnego, należy brać pod uwagę, jaki język obcy nowożytny jest nauczany w szkołach podstawowych na terenie danej gminy.

11. Aranżacja przestrzeni wpływa na aktywność wychowanków, dlatego proponuje się takie jej zagospodarowanie, które pozwoli dzieciom na podejmowanie różnorodnych form działania. Wskazane jest zorganizowanie stałych i czasowych kącików zainteresowań. Jako stałe proponuje się kąciki: czytelniczy, konstrukcyjny, artystyczny, przyrodniczy. Jako czasowe proponuje się kąciki związane z realizowaną tematyką, świętami okolicznościowymi, specyfiką pracy przedszkola.

12. Elementem przestrzeni są także zabawki i pomoce dydaktyczne wykorzystywane w motywowaniu dzieci do podejmowania samodzielnego działania, odkrywania zjawisk oraz zachodzących procesów, utrwalania zdobytej wiedzy i umiejętności, inspirowania do prowadzenia własnych eksperymentów. Istotne jest, aby każde dziecko miało możliwość korzystania z nich bez nieuzasadnionych ograniczeń czasowych.

13. Elementem przestrzeni w przedszkolu są odpowiednio wyposażone miejsca przeznaczone na odpoczynek dzieci (leżak, materac, mata, poduszka), jak również elementy wyposażenia odpowiednie dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

14. Estetyczna aranżacja wnętrza umożliwia celebrowanie posiłków (kulturalne, spokojne ich spożywanie połączone z nauką posługiwania się sztuczkami), a także możliwość wybierania potraw przez dzieci (walory odżywcze i zdrowotne produktów), a nawet ich komponowania.

15. Aranżacja wnętrza umożliwia dzieciom podejmowanie prac porządkowych, np. po i przed posiłkami, po zakończonej zabawie, przed wyjściem na spacer.